

N:o 152.

*Af Herr Swen Andersson i Plöninge: Om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning af folkskollära-
rarnes enke- och pupillkassas ställning i syfte att bereda för-
höjning i derifrån utgående pensioner.*

De fleste af vårt lands folkskollärare äro delaktige i pensionskas-
sorna för en lön af 600 kronor, och utgör således i allmänhet pension
efter nu gällande grunder, enligt 21 § i reglementet af den 15 Okto-
ber 1875 för folkskollära-
rarnes enke- och pupillkassa, för enka 120 kro-
nor, för enka med barn 180 kronor, för ett fader- och moderlöst barn
60 kronor samt för två eller flera barn 120 kronor till lika fördelning
dem emellan.

Att dessa belopp äro otillräckliga för bekostande af husrum, ved-
brand, kläder och föda, i synnerhet om barnen äro flera, det ligger i
öppen dag. Då folkskollära-
rarnes efterlevande enkor och barn vanligen
äro obemedlade, måste kommunerna bidra till deras underhåll, hvil-
ket hvarken kan vara rätt emot kommunerna eller mot enkorna och
barnen. Såsom framgår af de i vidfogade bilaga utförda beräkningar
är nemligen folkskollära-
rarnes enke- och pupillkassas ställning sådan,
att den är i tillfälle att utbetala högre pension, utan ökad tillskott af
allmänna medel.

Att lärarnes enkor och barn erhålla så stort understöd, som kas-
san utan risk för sitt framtida bestånd förmår utbetala, synes vara så
mycket mera berättigadt, som densamma bildats och underhållits huf-
vudsakligen af lärarne sjelfve genom årliga afgifter.

Den förhöjning i alla från denna kassa utgående enkepensioner
från 20 till 33½ procent med dylik höjning för barn, som jag anser
för närvarande möjlig, torde kunna utsträckas ända till 35 procent, i
fall den af Kongl. Maj:t i år föreslagna ökning i pensionskassans stats-
bidrag från 56,000 kronor till 63,500 kronor af Riksdagen bifalles.

En ändring torde äfven tariffas uti 1 § 3 mom. af reglementet för samma kassa.

Om en lärare genom obotlig sjukdom blir oförmögen att sköta sin befattning och fördenskull nödsakas lemna densamma, innan han innehar tio ordinarie tjänsteår, förlorar han delaktighet i folkskollärarnes pensionsinrättning; så ock om han begår brott, för hvilket han blir skild från sin tjänst. I båda fallen förlorar han, enligt 1 § 3 mom. i reglementet, sin delaktighet i enke- och pupillkassan. I förra fallet kan han hafva inbetalt högst nio årliga pensionsavgifter, i senare fallet låter det tänka sig, att läraren under inemot tretio år inbetalt till kassan sin årliga avgift. I intetdera fallet får familjen sina inbetalda medel tillbaka, hvarken kapital eller ränta, och ej heller på annat sätt någon ersättning därför.

I förra fallet finnes ej ens tillstymmelse till skäl att utesluta läraren från rätt till delaktighet i en kassa, hvartill han under flera år inbetalt sina avgifter. I senare fallet synes meningen vara att straffa för begånget brott. Men hvem är det, som får lida? Ej den brottslige, ty pensionen skall ju utbetalas först efter hans död. Det är således på enkan och de oskyldiga barnen straffet faller och på den kommun, som kanske får underhålla dem.

Af vidfogade bilaga synes framgå, att kassan från och med år 1886 befinner sig i sådant skick att ingen risk finnes för utbetalande af en pension af ens 35 procent af lärarens lön, och det vore i hög grad beklagansvärdt, derest frågan om förhöjd pension skulle undanskjutas till en obestämd framtid, under det att enkor och barn efter lärare, som nogsamt fått arbeta under tryckta ekonomiska förhållanden, icke ens skulle erhålla ett för deras torftiga uppehälle nödvändigt belopp, oaktadt kassans ställning sådant medgifver, utan skulle i stället hopas stora kapital i kassan, medan kommunerna, hvilka nog få vidkännas dryga kostnader för sina skolor m. m., ytterligare skola betungas med känbara utgifter i form af fattigunderstöd åt sådana enkor och barn efter folkskollärare, som icke kunna på den nu erhållna alltför ringa pensionen sig försörja.

Då dessa förhållanden synas mig högeligen påkalla ändring, får jag värdsamt föreslå,

att Riksdagen, uti underdånig skrifvelse, anhåller det Kongl. Maj:t ville låta företaga en utredning af folkskollärarnes enke- och pupillkassas ställning samt att till nästa Riksdag framkomma med förslag, dels till den förhöjning i pension åt enka och barn efter skol-

lärare, hvartill kassan kan lemna tillgång, dels ock till förändringar i nu gällande reglemente för ifrågasvarande kassa så väl i de delar, som af pensionernas förhöjning kan komma att erfordras, som ock i det syfte att, om lärare förlorar sin delaktighet i folkskollärarnes pensionsinrättning, han må vara fri från afgift till enke- och pupillkassan, men att vid hans död efterlevande enka och barn må ega rätt till pension med afdrag af en årsavgift för hvarje år, då pension utgår, till dess alla de årsavgifter sålunda erlagts, hvilka han skulle inbetalt, om han egt del i folkskollärarnes pensionsinrättning till sin död.

Till stöd för mitt påstående att enke- och pupillkassan kan lemna högre pensioner än som för närvarande utgå, bifogas »beräkningar öfver folkskollärarnes enke- och pupillkassas ställning år 1883», och torde jag, till frågans ytterligare belysning, till det Utskott, hvartill motionen blifver remitterad, få inkomma med vidare handlingar.

Stockholm den 10 Mars 1885.

Sven Andersson.

Norra Luggude.

Bilaga.

Beräkningar

öfver folkskollärarnes enke- och pupillkassa.

1. Kassans ställning år 1883 enligt offentlig uppgift.

	Debet.		Kredit.	
1883.		1883.		
Kassabehållning	854,513	Pensioner för 185 delegare	25,461	20%
Statsbidrag	56,000	Förvaltningskostnader	3,000	
Pensionsafgifter, ordinarie	71,402	Remisslage	55	
D:o extra	28	Saldo kassabehållning vid årets slut	998,571	
Räntevinst	45,143			
Summa kronor	1,027,087	Summa kronor	1,027,087	

2. Kassans blifvande ställning enligt jemförliga beräkningar.

1884.		1884.		
Kassabehållning	998,571	Pensioner för 213 delegare à 137,25	29,234	20%
Statsbidrag	56,000	Förvaltningskostnad	3,000	
Ordinarie pensionsafgifter	71,402	Revisionskostnad m. m.	500	
Räntevinst, 5% å kassabehållningen	49,928	Saldo kassabehållning vid årets slut	1,143,167	
Summa kronor	1,175,901	Summa kronor	1,175,901	
1885.		1885.		
Kassabehållning	1,143,167	Pensioner för 241 delegare à 137,25	33,077	20%
Statsbidrag	56,000	Förvaltningskostnad	3,000	
Pensionsafgifter	71,402	Remisslage	100	
Räntevinst	57,158	Saldo kassabehållning vid årets slut	1,291,550	
Summa kronor	1,327,727	Summa kronor	1,327,727	
1886.		1886.		
Kassabehållning	1,291,550	Pensioner för 269 delegare à 226,5	60,929	33%
Statsbidrag	56,000	Förvaltningskostnader	3,000	
Pensionsafgifter	71,402	Remisslage	100	
Räntevinst	64,577	Saldo kassabehållning vid årets slut	1,419,500	
Summa kronor	1,483,529	Summa kronor	1,483,529	

	Debet.		Kredit.	
1887.		1887.		
Kassabehållning	1,419,500	Pensioner för 297 delegare à 226,5	67,270	33%
Statsbidrag	56,000	Förvaltningskostnad	3,000	
Pensionsafgifter	71,402	Revisionskostnad m. m.	500	
Räntevinst	70,975	Saldo kassabehållning vid årets slut	1,547,107	
Summa kronor	1,617,877	Summa kronor	1,617,877	
1888.		1888.		
Kassabehållning	1,547,107	Pensioner för 325 delegare à 226,5	73,612	33%
Statsbidrag	56,000	Förvaltningskostnader	3,000	
Pensionsafgifter	71,402	Remisslage	100	
Räntevinst	77,355	Saldo kassabehållning vid årets slut	1,675,152	
Summa kronor	1,751,864	Summa kronor	1,751,864	
1889.		1889.		
Kassabehållning	1,675,152	Pensioner för 353 delegare à 226,5	79,955	33%
Statsbidrag	56,000	Förvaltningskostnader	3,000	
Pensionsafgifter	71,402	Remisslage	100	
Räntevinst	83,757	Saldo kassabehållning vid årets slut	1,803,256	
Summa kronor	1,886,311	Summa kronor	1,886,311	

Härtill må fogas följande anmärkningar:

1:o. Enligt i Svensk Läraretidning publicerade revisionsberättelser och årsöfversigter har pensionstagarnes antal ökats år 1881 med 30, 1882 med 29 och 1883 med 28. Häraf synes tillökningen vara i af-tagande. Dock har i denna beräkning antagits en tillökning af pen-sionstagarne med 28 för hvarje år ända till år 1889, då antalet skulle uppgå till 353 eller 11,54% af nuvarande delegare, d. v. s. 1 pensions-tagare mot 8,7 betalande delegare.

2:o. Det är ju tydligt att räntan å kassabehållningen ej uppgår till 5%; men då räntan å statsbidrag och under året influtne pensions-afgifter ej kunnat beräknas utan noggrann kännedom om tiden för dessa belopps inflytande i kassan och uppgift derom ej förefunnits, så har förhållandet mellan räntevinsten och kassabehållningen under föregående åren lagts till grund för beräkningen. Räntevinsten har alltid enligt de publicerade uppgifterna öfverstigit 5% af årets kassa-behållning, hvadan det ej kan anses för högt tilltaget, då den i dessa beräkningar tagits till 5%.

3:o. Enligt framomstående beräkningar finnes ej det ringaste skäl att befara, det kassans bestånd kommer att äfventyras, i fall pensionen höjes till 33 % från och med nästa års början. Till och med med ett antal af 353 pensionstagare eller 11,54% af de betalande komme icke ens räntevinsten att utgå till pensioner och årsinkomsterna komme att förhålla sig till årsutgifterna som 2,53 till 1.
